

Гісторыя сведчыць: што беларуская традыцыйная культура старажытная і вельмі багатая. Нягледзячы на тое, што тэрыторыя сучаснай Беларусі адносна невялікая, яна падзяляецца на шэсць этнаграфічных рэгіёнаў, якія ў сваю чаргу ўтрымліваюць у сваім складзе мноства моўных, мастацкіх, архітэктурных і культурных адметнасцей, якія дазваляюць сцвярджаць аб глыбіні, багацці, значнасці і незвычайнай разнастайнасці скарбаў традыцыйнай культуры. Вось чаму вывучэнне традыцыйнай народнай культуры, яе засваенне маладым пакаленнем павінна пачынацца з вывучэння гісторыка-культурнай спадчыны таго месца, дзе чалавек нарадзіўся, – мясцовай традыцыйнай культуры. Такі вопыт у адукацыйнай сістэме ўжо ёсць. Гэта перш за ўсё вопыт этнашкол, якія на працягу пэўнага этапу ствараліся і функцыянавалі не толькі ў вёсках, але і ў гарадах Беларусі, у тым ліку і Мінску. Варта прыгадаць 90-я годы XX стагоддзя, калі ў краіне пачалі з’яўляцца новыя тыпы культурна-адукацыйных устаноў і калектываў, накіраваных на захаванне і развіццё розных відаў традыцыйнай культуры: дамы рамёстваў і фальклору, цэнтры творчасці, фальклорныя гурты і згуртаванні і інш. Звычайныя агульнаадукацыйныя школы пачалі ствараць адмысловыя “ўхілы”, даючы магчымасць дзецям разам з засваеннем базавых ведаў, больш глыбока і арганічна развіваць у сабе мастацкія і даследчыцкія якасці. Сродкам развіцця гэтых якасцей і выхавання чалавека-патрыёта становіцца фальклор: музыка, песня, танец, народная проза, – да яго далучаецца навучанне разнастайным відам народных рамёстваў.

Унікальная сістэма такой фальклорнай адукацыі створана дзейнасцю ўзорнага фальклорнага гурта “Берагіня” (мастацкі кіраўнік Мікола Козенка, музычны кіраўнік Антаніна Абрамовіч). Калектыв ужо 15 год працуе на базе ДУА “Мётчанскі навучальна-педагагічны комплекс дзіцячы сад–сярэдня школа” Барысаўскага раёна Мінскай вобласці. Прынцыпова новым накірункам у методыцы далучэння дзяцей да народнага традыцыйнага мастацтва з’яўляецца вусны шлях перадачы-пераемнасці фальклорных традыцый: навучанне “з нагі ў нагу”, “з голасу ў голас”, “з рукі ў руку”. Гэта значыць, што песні, танцы і ўзоры іншых відаў народнага мастацтва развучваюцца не з друкаваных крыніц, а пераймаюцца непасрэдна ад народных выканаўцаў спосабам капіравання і сумеснага выканання.

Нам не трэба ствараць паданні або легенды пра нашу гісторыю. Трэба проста падняць старадаўні культурна-традыцыйны пласт, адрадыць яго і на яго фундаменце працягваць стварэнне беларускай культуры. Наша традыцыйная культура дае жаданне нам, маладым, жыць і ствараць. Аб значнасці і незаменнасці скарбаў традыцыйнай культуры для народа некалі цудоўна сказаў сусветна вядомы беларускі паэт Максім Багдановіч: “Як кожны народ мае сваю нацыянальную душу, так ён мае і свой асаблівы склад (стыль) творчасці, найбольш прыдатны да гэтай душы. Ёсць ён і ў нас, беларусаў, і мы мусім звярнуцца да яго, каб улажыць што-небудзь сваё ў скарбніцу светавой культуры, каб уліць у нашу паэзію свежыя сокі, каб стаць бліжэй да душы роднага народа, лепей паталіць яе духоўную смагу і сапраўды ўзяцца за вялікую працу: развіццё беларускай народнай культуры” [1, с. 327].

Літаратура

1. Багдановіч, М. Поўны збор твораў: у 3 т. / М. Багдановіч. – 1-е выд. – Мінск: Навука і тэхніка, 1993. – Т. 2: Мастацкая проза, пераклады, літаратурныя артыкулы, рэцэнзіі і нататкі, чарнавыя накідкі. – 600 с., [4] л. іл.

©ПГУ

ИСТОРИЯ ПОВСЕДНЕВНОСТИ ГОРОДСКОГО НАСЕЛЕНИЯ НА ПРИМЕРЕ г. ПОЛОЦКА (1944–1953 гг.)

Н. В. АВЛАСОВА, А. И. КОРСАК

In the article the author gave a brief description of the material damage of Polotsk caused by the Great Patriotic War and the process of reconstruction and development, considered the aspects of the everyday life history of Polotsk at the postwar period, related to the satisfaction of vital material and spiritual needs of towns people

Ключевые слова: материальное положение населения, образование, досуг

Великая Отечественная война закончилась для полочан 4 июля 1944 г. [1, с. 484], когда город был освобожден от немецко-фашистских захватчиков. За первое послевоенное десятилетие полочанам удалось восстановить некоторые промышленные предприятия, медицинские и культурно-просветительские учреждения, торговую сеть и часть жилищного фонда города, частично ликвидировав нанесённый войной ущерб, размер которого был оценен государственной комиссией в 157,3 млн. руб. [2]. Однако, несмотря на достигнутые успехи по-прежнему оставался ряд нерешенных проблем.

Война, оставшаяся позади, не спешила отходить в прошлое. Она еще долго напоминала о себе развалинами в городе, шинелями и гимнастерками заменившими гражданскую одежду, выстрелами из брошенного оружия, взрывами оставшихся здесь мин и бомб. Она лишила людей дома. Жилищный фонд города, составлявший до войны 142635 кв. метров, после его освобождения насчитывал всего 30900 кв. метров [3, л. 111]. В 1950 г., спустя 6 лет после освобождения, в землянках и подвалах жило 56 семей, 87 семей – в здании бывшего кадетского корпуса и ещё свыше 400 семей крайне нуждалось в квартирах [4, л. 4]. В послевоенные годы полочанам приходилось постоянно сталкиваться с отсутствием коммунальных удобств, дефицитом продуктов питания, одежды и других необходимых товаров. Уровень заработной платы был настолько низким, что ее едва хватало на оплату питания. Однако постепенно, параллельно с восстановлением города, начало улучшаться и материальное положение населения.

Сразу же после освобождения Полоцка началось ускоренное восстановление школ и других учебных заведений. В 1947/48 учебном году в городе работали уже 8 дневных и 3 вечерние школы [5, л. 7]. Однако отсутствие необходимых помещений, недостаток учителей, нехватка учебников и письменных принадлежностей отрицательно сказывались на успеваемости учеников. В 1951 г. из 186 малограмотных было обучено только 49 человек и 21 человек из 53-х неграмотных [4, л. 10].

Постепенное улучшение материального положения горожан и увеличение свободного времени позволяло разнообразить досуг. Наибольшей популярностью у горожан пользовалось посещение кинотеатра, клубов городских садов и парков. Широкое развитие получили физкультура и спорт.

В заключении следует отметить, что повседневная жизнь полочан в первое послевоенное десятилетие была полна противоречий: с одной стороны, это преодоление последствий разрушительной войны, связанных с низким материальным уровнем жизни и тяжестью личных утрат, а с другой стороны, это желание лучшей жизни, вера в светлое будущее.

Литература

1. Памяць: Гісторыка-дакументальная хроніка Полацка / рэдкал.: Г.П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск: БелЭн, 2002. – 912 с.
2. Отчет о выполнении народнохозяйственного плана за 1946 год по гор. Полоцку // Зональный государственный архив в г. Полоцке. – Фонд 658. – Оп. 1. – Д. 29. – Л. 1.
3. Отчетный доклад о работе Исполкома Полоцкого Городского Совета депутатов трудящихся за 1948 год // Зональный государственный архив в г. Полоцке. – Фонд 658. – Оп. 1. – Д. 51. – Л. 104 – 140.
4. Отчетный доклад о работе Исполкома Полоцкого Городского Совета депутатов трудящихся за 1950 год и первое полугодие 1951 года // Зональный государственный архив в г. Полоцке. – Фонд 658. – Оп. 1. – Д. 93. – Л. 1 – 21.
5. Доклад о работе Полоцкого Городского Совета депутатов трудящихся // Зональный государственный архив в г. Полоцке. – Фонд 658. – Оп. 1. – Д. 44. – Л. 1 – 16.

©БГТУ

ПЕРАЕМНАСЦЬ ВЫДАВЕЦКАЙ СПРАВЫ

І. Г. БАРАНОЎСКАЯ, Т. М. ФЕДАРЦОВА

During the work the current state of publishing business was analyzed, there were also made some critical remarks towards the culture of publishing with the help of computer page-proofs. It is confirmed that in 21st century there were many transformations in various aspects of publishing and typography: the quality of paper has improved greatly, new typefaces have been created, much attention is now paid to the design itself, but because of this entourage sometimes less attention is paid to the style and language of the publication

Ключавыя словы: выдавецкая справа, кніга, стыль, выдавец, друк, кніга, беларускія выдаўцы

Па меры набліжэння да сёняшняга дня – мяжы другога і трэцяга тысячагоддзяў – з’яўляюцца прагнозы пра тое, што кніга і кніжная справа вычарпалі свае магчымасці, што новыя інфармацыйныя тэхналогіі цалкам выцесняць у хуткім часе друкаванае слова са сферы камунікацый. Але ў апошнія гады ў Еўропе захоўваюцца высокія штогадовыя аб’ёмы кніжнай вытворчасці, якія складаюць больш паловы сусветнай выдавецкай прадукцыі.

Спецыфіка выдавецкай вытворчасці ў сучасных умовах дазволіла Міжнароднай асацыяцыі выдаўцоў назваць яе стваральнай, крэатыўнай эканомікай з улікам творчага ўкладання і памераў дадзенага кошту самога выдаўца ў кожны распрацаваны праект.

Высокі ўзровень беларускага кнігадрукавання абумоўлены тым, што ад самых першых крокаў яно было заснавана на грунце еўрапейскага кнігапісання, а яго развіццё адбывалася ў асяродку майстроў друкаванай кнігі Еўропы. У сілу гэтага беларускае мастацтва кнігі не магло адставаць ад кніжнай вытворчасці іншых, не павінна было адмаўляцца ад набыткаў у гэтай сферы. Але і слепа ісці за тым, што ўжо створана і напрацавана, нашым майстрам-кніжнікам не выпадала. Тым больш, што і беларуская літаратурная школа сваімі лепшымі ўзорамі ні кроплі не адставала ад еўрапейскай. Імён можна назваць мноства – ад свяціцеля Кірылы Тураўскага, нашага першадрукара Францыска Скарыны, арыгінальнага паэта, драматурга, перакладчыка і эксперыментатара Сімяона Полацкага і да кніжнікаў сёняшняга дня.